

ՄԱՐԻԱԹԵՐԻ

Մասին լրագիրն 5 անգամ կը հրատարակուի շաբաթը . 4 Օրաթիւք կը լինեն շաբաթը :
Տարեկան գին . 4 Ռուբլի մանր 180
Գումարաց . 10 ՄԿԶ
Կարգաւորուող գին 4 Ռուբլի . 90 ՉԻԼ
Գումարաց . 5 ՄԿԶ
Եւրոպական թուոց գին 60 ՓԲԻ
Չափաքաթիւք 20 ,,
Օրաթիւք

Ինչ որ գտնուած լրագրաց հատուած մասին
որ խմբագրութեան վրայ է :
Ծանուցանման տալով մեկ անգամի համար .
3 ՂԸ երկու անգամի համար 2 ՂԸ :
Լրագրաց վերաբերեալ համարի կամ որ
եւ իցէ գրութիւն Խմբագիր - ՏՈՐԻ :
Եւն պիտի ուղարկուի . եւ հոգով ծախ
ընթացի վրայ է :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՆԱՍԱՆԻՆՈՒՊՈՒՄ 3 ՄԱՅԻՍ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Լրագրական խնդիրն այս օրերս
դարձեալ շուրհի երեսն ելած է :
մինչդեռ քանի մ'ամիս առաջ վերջա-
ցած կը կարծուէր : Ի՞նչոքեալ . Լրագրա-
հանգաց Լրագրայի գեղարուի Պ. Սե-
վերտի . Դոնտի եւ լորտ Վարդէն-
տանի մէջ կնքուած դաշնագրութեամբ :
Այնինկ ընդ ծերակոյտը ոչ միայն այն
դաշնագրութիւնը սնչեացուց , այլ եւ
նոր նախագահին կառավարութիւնը
դոյն կնքող դեպքան ալ փոխեց , եւ
նոր մը կարգեց անոր անդ , Պ. Սե-
վերտի : Դաշնագրութեան ծրագիրը մեր-
ժեւր համար : Այնինկ ընդ ծերա-
կոյտին անդամ հռչակուոր Պ. Սե-
վերտը երկար ճառ մը խօսեցաւ , ուր
Միացեալ - Լրագրաց կառավարու-
թեան փաստերը լիովին բացատրուած
են , Պ. Սեվերտ , որոյ ատենախօսու-
թիւնը պատմութեան եւ ազգաց ի-
րաւանց յիշատակարան մը կրնայ հա-
մարուիլ : Իսկիս ըսեալ թէ խիստ քիչ
պատահած է որ ծերակոյտին արտա-
քին դործոց մասնաժողովը տեղեկա-
գիր մատուցանէ ազգին լիազօր դե-
պանին օտար տէրութեան մը հետ
կնքած դաշնագիրը մերժելու համար :
Բայց ներկայ դաշնագրին կերպարան-
քը , կրօն , այս տեղեկագիրը կարգա-
րացնէ : Դաշնագրութիւնը Միացեալ
Լրագրաց տարիներով ահագին վը-
նաններ տուած իրողութիւնը բնա-
լէ յիշեր , եւ խնդիրը բոլորովին վեր-
ջացուցեր է : այնպէս որ այսուհետեւ
ամեն պահանջներ անընդունելի ը-
լան , « Ինչչեւ , կրօն , մեզի հա-

մար մեծ բան մը չենք , դաշնագրու-
թիւնը լիովին հաստատուած կրնէ Մի-
գիւղ կողմը դառնուած բոլոր պահանջ-
մանց : Ինչէ Միացեալ - Լրագրաց
ահագին վնաններ տուող իրողութիւնը .
Պ. Սեվերտ այս կէտս ընդ երկար կը
բացատրէ , կէտ մը որ Միացեալ -
Լրագրաց « Դաշնագրութեան օտոյդ
հիմն » է : « Երբ խառնութեանց բաց-
ւելէն քիչ ետքը , ըսաւ , Սեվերտ բեր-
դին ու մեկուսութեան ճիշդ ամիս մը
ետքը , երբոր տակաւին արտադրու-
թիւնը չէր ընդարձակէր , երբ ազգա-
յին կառավարութիւնն այն հոկայտ-
կան ջանքերը կրնէր որոյ վախճանը
յաղթութիւնն եղաւ , Իրողական
կառավարութեան հրատարակած յայ-
տարարութիւնը որ ապստամբներուն
պատերազմող տէրութեան մ'իրա-
ւունք կուտար , մեր հայրենիքը զար-
մանքով լցուց : » Պ. Սեվերտ ընդար-
ձակօրէն բացատրեց այս կէտիս բոլոր
կարեւորութիւնը : Ինչոքեալ հարուա-
յինները պատերազմող տէրութիւն
ճանչելով ոչ միայն Միացեալ - Լրագ-
րաց դէմ յայտնի թշնամութիւն
մը կատարեց , այլ եւ թոյլ տուաւ որ
իր նաւահանգիստներուն մէջ հարա-
ւայինք ծովապատակներ զինեն եւ
Պիկանու վրայ Միացեալ - Լրագրա-
հանգաց անհամար վնաններ հասցնեն :
Սոյոգ է որ մերժեալ ծրագրին մէջ
Ինչոքեալ այն վնաններուն մեծ մասը
վճարել յանձն կառնուր , բայց զլրա-
ւոր իրողութիւնը վնաններուն հիմ-
նական պատճառը տեղը կը մնար :
ուստի կրտսի թէ Միացեալ դե-
պան Պ. Սեվերտի պահանջէ որ
Ինչոքեալ հարուայինները պատերազ-

մող ճանչելու մասին իր պատմութեան
խառնութեան մեծ հատարակապե-
տութեան պատուաւոր հաստատուած
տալ : Ինչոքեալ կառավարութիւնը ,
որ այս կէտիս վրայ իր վնաններուն
իրաւունքը մէջ կը բերէ ինքնինք ա-
րդարացներու համար , կերպի որ պի-
տի սպասէ մինչեւ որ Պ. Սեվերտ
բաւական գոհացուցիչ պատճառներ
ցոյց տայ դաշնագրութեան մերժուե-
լուն եւ նոր բանակցութեանց սկսելու
պէտքին վրայ : Եւս պարագայից մէջ
երկու կառավարութեանց յարաբե-
րութիւնները յարազատ կրնան հա-
մարուիլ , թէպէտ եւ այս իրողութեան
անմիջական հետեւանք չունենայ , եւ
հաւանականաբար խնդիրն յետոյ ա-
ւելի բանաւոր եւ հիմնական կերպի-
ւածուի :

Ուրիշ երկու տէրութիւններ ալ ,
որոց յարաբերութիւններն այս միջո-
ցիս մտերմական ըլլալէ խիստ հեռի
կը թուին , Իրուսիա եւ Լատուիա
են , Լատուիայ պատերազմական դոր-
ծոց պաշտօնատուներ 1866 թ. պատերազ-
մին պաշտօնական պատմութիւնը հը-
րատարակել կուտայ , որուն չորրորդ
հատորն ալ անցեալներն 'իւլոյ ըն-
ծայուցաւ : Եւս հատորին մէջ Պ.
Տեվերտը 1866 յուլիս 20 թ. ա-
կանաւ , Ինչոքեալ Պիկանու վրայ բը-
րուսիական դեպքանին դրած գաղտնի
մէջ հեռագիրը գրած են , ուրիշ կե-
րակացուի թէ Իրուսիա հիւսիսային
Վերմանիայ մէջ երկիր ստանալու յու-
սով պատերազմը վերջացնելու զինքը
է , եւ թէ Ինչոքեալ Վերմանիայի հայտնութեան
նախադրամները Լատուիոյ կայսեր
միջամտութեան չորհուրդը են :

« Թէպէտ , կրօն Պ. Սեվերտը , ի
նեւորի թող արտէին Խառնիկ նկատ-
մամբ զմեզ մեր յանձն առած տար-
տարութիւնէն կաշտուէ , բայց մեր
չենք կրնար մեր նկատմամբ յան-
ձն առած պայմաններէն զլրապիտ
տղատել , մինչեւ որ դաշնակցութեան
մէջ հաստատուած կերպիւ Պ. Սեվերտի
կի փոխարէնը մեզ ալ չարուի : »

Եւս հրատարակութիւնը Պիկանու
են , ինչոքեալ լրագրութեան դարձ-
եալ թուոցի վրայ կուտայ մը պատ-
ճառ տուաւ : Ինչոքեալ Պիկանուի
Լրագրութեան հրատարակութիւնն այն-
պիսի դործ մը կը համարի , որ եթէ
առանձին կենաց մէջ պատահէր , հե-
ղեակը պարկեշտ արտահանէ կարտա-
սուէր , քանզի Իրուսիայ մեծ պաշ-
տօնէին առած հեռագրական ծառու-
ցոյցիւր նշանագրելով գրուած էր ,
որուն բանակին հեռագիրը զրկողին
եւ ընդունողին ձեռքն էր : Եւս ու-
րովհետեւ ամեն տէրութիւն իր հե-
ռագրաց վարչութեան միջոցաւ զը-
կուած հեռագիրները կը քննէ , Լատու-
իա ալ Իրուսիայ հեռագրին բանակի
յարմարեցնելով անոր իմաստը հիմն
պատմութեան կառուցէ : Եւս հա-
մար Պ. Տեվերտը ոչ միայն Իրու-
սիայ կէս պաշտօնական թերթերուն
յարձակմանց առարկայ եղաւ , այլ եւ
Պ. Տեվերտը ալ դեպքանական
գրութիւններն հրատարակելու համար
գերմանական խորհրդարանին մէջ Պ.
Սեվերտի մէջ երեւոյթանալով ըսաւ թէ
այնպիսի հրատարակութեան մը մէջ
եթէ ամեն կարեւոր թուոցի մը
գրութիւն , օտար տէրութեանց դաշնա-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Կրօնակ մը . — Բրիտանոյ յարեաւ 'ի
մեռելոց . — Աղքատը . — Ճշմարիտ ող-
նուական եւ ճշմարիտ օտարիկ . — Աղքատ-
կանութեան նոր ասպարէզ մը :

Ե.

Կարելի ճին կրտսի օրը հայ հը-
ռովմէականաց եկեղեցիներու մէջ կոն-
գրակ մը կարդացուեցաւ : Ի՞նչոքեալ
բար իմ դառնուած եկեղեցւոյ մէջ
քահանայն այնպիսի կամեց եւ խեղ-
դուի ձայնով կը մըմաւոր , որ հաղիւ
հիեղեցական ժողովքի մը եւ Հայաս-
տանաց եկեղեցւոյ ծէսներուն եւ ա-
րարողութեանց ձեւերը փոխելու վը-
րայ խնդիր մ'ըլլալը հասկցայ : Ի՞նչ
կանանց մագրութեան կոծակնակն
թերն ալ նորաձեւութեանց ենթակալ
են : Ի՞նչէ հայոց եկեղեցւոյ արարողան
հարց աւանդած արտաշարժ արարու-
ղութեանց մէջ հերձուածոյ ոգի մը
սարկելին իմացուե՞ր է : Ի՞նչոքեալ հիմ-
նով խորը նորը հաստատուելու աւելի ող-
տակա՞ր է ազգին յառաջող իմու-

թեան : Կ'ախ եւ առաջ քահանային
միմաւր բարի նշանակութիւն մը չէր
կրնար ունենալ , որովհետեւ յայտնի
ճշմարտութիւնք բարձրաձայն կը հը-
չակուին , ըսի ինքնինքն : Կայց ետքը
տեմենով որ կոնգրակին պատճէնը ե-
կեղեցւոյ բաղին մէջ կախուած է ,
հետեւցուցի թէ ալ գաղտնի խոր-
հուրդ մը չիկույ : Կայց զարմացմամբ
տեմայ որ եկեղեցիէն ելլողներն ա-
րանց եւ կանանց նորաձեւութիւննե-
րուն աւելի անաղարտ թիւն կրնեն քան
թէ կոնգրակին : Զեղեցութեան մէջ
ընկղմած ժողովրդը ժամանակաւոր
ու անտի նորաձեւութիւններն իւր
ապագային նախադրութիւնը կը գտնէ :
Եւս վերջի տարիներու մէջ Կառա-
հած ազգային դործոց քննադատութե-
ան կրնամ հետեւ ցնել թէ այս կողմ-
կին ժողովրդեան աւելի կարգացում
ը երկու նախադրութիւնն ունենալ :
Կամ ազգին վրայ ծիծաղիլ կուղեն ,
կամ անոր ալ խորհուրդ մը հարցնել
կուղեն : Ի՞նչէ անոր վրայ ծիծաղել
կուղեն , զլրեւն կապահովներ թէ
անկեղան եւ անգլայ էտիկ մը վրայ
խնդալը անհիշեթ կը համարուի , եւ

թէ առանց երկիւղի կրնան ժողովրդ-
եան գեղեցկութեան մարմնոյն վրայ կոխե-
լով իրենց փառասիրութեան ասպա-
րէզին մէջ աստիճան մ'ալ բարձրա-
նալ : Ժողովրդն ամեն նիւթի մէջ
կըրականին գործիք եղած ըլլալն
ո՞վ չգիտեր . եթէ արտաքնայարդար
ազատութիւն մ'ալ կը շնորհուի իրեն ,
կատուին միան տուած ազատութեա-
նը կը նմանի , չձգել որ թափիլին հա-
նելիք սահմաններէն դուրս ելլէ : Տե-
կարին վրայ խնդալը անդիմութիւն
իջնէ : Կ'իցուք թէ ժողովրդեան խոր-
հուրդ մը հարցնել կուղեն : Ժողովրդ-
ը ի վարդ հետեւ իր նախահարցը
սահմաններէն չուղեր չեղիլ , իր սուր
արարողութեանց այնպիսի կերպով փի-
բահարած է , որ եթէ նային մէջ թե-
րութիւնը ալ գտնուին , իւրաքանչեւ կա-
տարելութիւն կրնուին : Ի՞նչոքեալ ձայն
ժողովրդեան ձայն Կառուցող ըլլալով
ենչ կերպով հին դարերէ 'ի վեր ի-
մասնագոյն եկեղեցականաց ընդու-
նաօ սոցիալութիւնները մերժելու կամ
ծայրը քաղ կրճատելու կը համարա-
կին : Կայց որ բանի մէջ մինչեւ ցոյ-
սար ազգին խորհուրդը հարցոյցին ժո-

ղովրդը մեր ջրհորներուն մէջ գը-
նուող ջրին նման կրճատական գոյնիւր
անընդհատ ծեծուելով քաղցրացած
ու մեղմացած է : Ի՞նչոքեալ հիւսիսի մը
մեռեալ եւ անգլայ մարմինն է , որոյ
վրայ ամեն փորձ անցնաւ կրնայ կա-
տարուիլ : Կամ աւելի յայտնապէս
խօսելով , քննալով մարդու մը նման
խարխալելով կը պարտի . անտարա-
կոյս ուշ կամ կանուխ այտըները պի-
տի բանայ , բայց արդէն զինքը բաթի-
նականութեան ճիւղներէն մէջ պի-
տի գտնայ : Եւս տեսն 'որ քայլափոխ
մը անգամ չպիտի կրնայ եւս դառնալ ,
փորձով պիտի հասկնայ թէ ազգու-
թեան միակ պահանջին փահանքն արա-
հարց ծէսներն ու արարողութիւններն
են : Կ'իտոս որ ալ ժամանակն անցած
պիտի սեպուի . . . Կ'անի 'քանի
ազգէր այս կերպով անհետացան , ո-
րոնց անունը հաղիւ հայ կը կար-
դամը պատմութեան էջերուն մէջ :

Բ.

Մանկութեան 'ի վեր գիշերային
ժամերը անցնելու ներկայ դառնուելու
չափէ դուրս բաղձանք մը ունենալով
ամեն տարի ան խմբեր որոով աւագ-

